

"Təsdiq edirəm"
"Tədris məsələləri" üzrə
prorektoru vəzifəsini icra edən:
dos.Z.Məmmədov

"12" fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu
(işçi tədris proqramı)

İxtisas: 6001003 – Coğrafiya müəllimliyi

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası"

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Turizmin coğrafiyası. (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Bakı Dövlət Universiteti Beynəlxalq turizmin coğrafiyası fənni üzrə tədris proqramı)

Kodu: İPF-B 19

Tədris ili: III (2025-2026)

Semestr: VI (Yaz)

Tədris yükü: cəmi: 180 saat. Auditoriya saati-60 (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: coğ.ü.f.d., dosent Babayeva Ülker Allahyar qızı, baş müəllim Əliyev Cavidan Rəhim oğlu

Məsləhət günləri və saati: II gün saat 12⁰⁰-13⁰⁰

E-mail ünvanı: babayevauka@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Əli Məmmədov küç. 40, LDU-nun 2 sayılı tədris binası

III. Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. Məmmədov C.A, Soltanova H.B, Beynəlxalq turizmin coğrafiyası.dərs vəsaiti Bakı, 2002.
2. Yeganlı S.T, Hacıyev E.M. Turizm dərs vəsaiti. Bakı.2006.
3. Александрова А.Ю. Международный туризм. М. Аспект-Прес, 2001.
4. Биржаков М. Б.Введение в туризм. М. СПб.Герда. 2000.
5. Sultanova H.B. Hüseynova Ş.H.Turizmin əsasları.Bakı 2007.
6. Rəhimov S.H. Turizm-ekskursiya işinin təşkili. Bakı.2004.
7. Şirinov N.Ş. və b.Xəzərin, onun sahillərinin təbiəti və ekologiyası. Bakı. 1998.
8. İsmayılov Ç. N. Xəzərin təbii sərvətləri. Bakı 2007.
9. Eminov.Z.N. Coğrafiya. Bakı.2004.
- 10.Əliyev E. Turizm Coğrafiyası I və II hissə dərs vəsaiti Bakı 2025.

IV. Prekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən hər hansı fənnin tədrisi vacib deyildir.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri, məqsədi: Sivilisasiyanın müxtəlif inkişaf mərhələlərində ölkələr arasında əlaqələrin müxtəlif formaları yaranmışdır. Bu əlaqələrin bir forması da turizmdir. Dünya regionları və onun ayrı-ayrı dövlətlərində beynəlxalq turizmin inkişafına diqqət və qayğının artması onunla izah olunur ki, ölkələrin beynəlxalq iqtisadi əlaqələr sistemində mövqeyi daha da möhkəmlənir və onların bir-birinə inteqrasiyası qüvvətlənir.

Tədris prosesində tələbələr dünya regionları və bir sıra dövlətlərdə beynəlxalq turizmin inkişafı amilləri, turizmin müasir durumu, beynəlxalq turizm axınlarının istiqaməti, beynəlxalq turizmin statistikasına haqqda əhatəli bilgi əldə edir və bu məlumatların təhlili bacaracağına yiyələnirlər. Bu baxımdan fənnin tədrisi zəruri hesab edilmişdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələr biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100 ballıq sistemlə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir. Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir.

- 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal kollektivlərin nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənni üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir. (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamada fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal-tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilir;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal-tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir.

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	sözlə yazılışı
91-100 bal	Əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Lənkəran Dövlət Universitetinin əsasnaməsində nəzərdə tutulan universitetin daxili intizam qaydalarına əməl etməyən tələbələr haqqında müvafiq tədbirlər görülür.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar məşğələsi 30 saat, Cəmi: 60 saat

N	Keçirilən <u>mühazirə, seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu</u>	Saat	Saat	Tarix
1	2	3	4	5
Mühazirə və seminar mövzuları				
1	<p>Mövzu. Fənnin öyrənilməsinin məqsəd və vəzifələri</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fənnin predmeti. Beynəlxalq turizm ölkələr arasında əlaqələrin forması kimi 2. Beynəlxalq turizmin məqsəd və vəzifələri. Nəzəri və elmi əsasları. 3. Beynəlxalq turizmin digər elmlərlə əlaqəsi 4. Beynəlxalq turizmin inkişafına təsir edən amillər <p>Mənbə: [1;2;3;4;6;8;10.]</p>	2	2	
2	<p>Mövzu. Dünya regionları üzrə beynəlxalq turizmin müasir vəziyyəti və inkişafı</p> <p>Plan.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beynəlxalq turizmin formalaşması və istiqamətlərinin müasir vəziyyətinin asılı olduğu amillər 2. Beynəlxalq turizmin inkişaf səviyyəsinə görə seçilən qabaqcıl region. 3. Afrika, Yaxın Şərqlə və Cənubi Asiyada beynəlxalq turizmin inkişaf səviyyəsi <p>Mənbə: [1;2;3;4;6;10.]</p>	2	2	
3	<p>Mövzu. Avropa və onun subregionlarında turizmin inkişafının müasir durumu</p> <p>Plan.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avropanın əsas turizm regionları 2. Böyük Britaniyanın coğrafiyası 3. Böyük Britaniyanın turizm regionları <p>Mənbə:[1;2;3;4;5.]</p>	2	2	
4	<p>Mövzu. Almaniya da beynəlxalq turizm</p> <p>Plan.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Almaniyanın coğrafiyası 2. Turistləri cəlb edən əsas turizm mərkəzləri və turizm bölgələri: London turizm mərkəzi, Temza çayı hövzəsi turizm bölgəsi, İngiltərənin cənub və cənub-şərq sahilləri, Midlend, Şimali İngiltərə, Şotlandiya və Şimali İrlandiya turizm bölgələri. 3. AFR-da turist axınlarının dinamikası, daxili və xarici turizm. <p>Mənbə: [1;2;3;4;6.]</p>	2	2	
5	<p>Mövzu. Alp dağları ölkələrində (İsveçrə-nin timsalında) beynəlxalq turizmin inkişafının müasir durumu</p> <p>Plan.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İsveçrənin coğrafiyası 2. İsveçrənin mərkəzi, cənub-qərb, şimal-şərq, şimal-qərb hissələri, Qraubünden, Tessin turizm bölgələri və Bern, Cenevrə, Sürix, Bazel kimi turizm mərkəzləri. 3. Avstriyanın Vyana turizm mərkəzi və Yuxarı Avstriya, Aşağı Avstriya, Burkenland, Zaltsburq, Ştiriya, Karintiya, Tiro, Forarlberq turizm bölgələri. <p>Mənbə:[1;2;3;4;5;10.]</p>	2	2	
6.	<p>Mövzu: Alp dağları ölkələrində (Avstriyanın timsalında) beynəlxalq turizmin inkişafının müasir durumu</p> <p>Plan.</p>	2	2	

	<p>1. İsveçrə və Avstriyada beynəlxalq turizmin inkişaf xüsusiyyətləri. Ölkələrin turizm potensialı və beynəlxalq turizm bazarında mövqeyi.</p> <p>2. İsveçrə və Avstriyaya turist axınlarının dinamikası. Əsas turizm mərkəzləri.</p> <p>3. İsveçrənin mərkəzi, cənub-qərb, şimal-şərq, şimal-qərb hissələri, Qraubünden, Tessin turizm bölgələri və Bern, Cenevrə, Sürix, Bazel kimi turizm mərkəzləri.</p> <p>4. Mənbə: [1;2;3;4.]</p>			
7.	<p>Mövzu. Cənubi Avropa subregionunda (İspaniya, İtaliya və Yunanıstanda) beynəlxalq turizmin inkişafının müasir durumu</p> <p>Plan.</p> <p>1. İspaniyada turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri</p> <p>2. İtaliyada turizm-rekreasiya potensialı, beynəlxalq turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri.</p> <p>3. Yunanıstanda turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri</p> <p>Mənbə: [1;2;3;4;6.]</p>	2	2	
8.	<p>Mövzu. MDB ölkələrində (Rusiyanın təmsalında) beynəlxalq turizm</p> <p>Plan.</p> <p>1. Rusiyanın turizm bölgələri</p> <p>Mənbə: [1;2;3;4;5;6.]</p>	2	2	
9.	<p>Mövzu. MDB ölkələrində (Özbəkistanın təmsalında) beynəlxalq turizm</p> <p>Plan.</p> <p>1. Özbəkistanın turizm bölgələri</p> <p>Mənbə: [1;2;3;4;5;6.]</p>	2	2	
10.	<p>Mövzu. Türkiyədə beynəlxalq turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri</p> <p>Plan.</p> <p>1. Türkiyədə turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri</p> <p>2. Türkiyənin coğrafiyası</p> <p>3. Ankara və İstanbul turizm mərkəzləri</p> <p>4. İzmir, Bursa, Ərzurum, Egey dənizi sahilləri və Aralıq dənizi sahillərində beynəlxalq turizm</p> <p>Mənbə: [1;2;3;4;5;6.]</p>	2	2	
11.	<p>Mövzu. Amerika regionunda (ABŞ və Meksika təmsalında) beynəlxalq turizm</p> <p>Plan.</p> <p>1. Amerika regionunun dünya turizm bazarında reytingi, turist axınlarının dinamikası</p> <p>2. ABŞ-da turizm ehtiyatları və onların mənimsənilmə xüsusiyyətləri, ölkənin turizm-rekreasiya rayonları</p> <p>3. Meksikada turizm-rekreasiya ehtiyatları, ölkənin turizm bazarında mövqeyi. Əsas turizm mərkəzləri</p> <p>Mənbə: [1;2;3;4;5;6.]</p>	2	2	
12.	<p>Mövzu. Afrika turizm potensialı olan regionu kimi</p> <p>Plan.</p> <p>1. Afrika regionunda turizm-rekreasiya ehtiyatlarının mənimsənilməsində regional fərqlər. Turist axınlarının dinamikası</p> <p>2. Şimali Afrika ölkələrində (Əlcəzair, Mərakeş və Tunis) turizmin inkişaf xüsusiyyətləri və beynəlxalq turizmin inkişafının iqtisadi əhəmiyyəti</p> <p>3. Keniyanın coğrafiyası</p> <p>4. Keniyanın turizm bölgələri</p>	2	2	

	5. CAR-nın turizm-rekreasiya potensialı, turizm bazarında mövqeyi. 6. CAR-nın turizm bölgələri 7. CAR-ın coğrafiyası Mənbə: [1;2;3;4;5;6.]			
13.	Mövzu. Asiya-Sakit Okean regionu – dinamik inkişaf edən turizm regionu kimi. Çin və Yaponiyada beynəlxalq turizm Plan. 1. Şərqi Asiya – dünya turizm bazarında formalaşan turizm regionu kimi. Turist axınlarının dinamikası 2. Yaponiyada beynəlxalq turizm 3. Çində beynəlxalq turizm Mənbə: [1;2;3;4;5;6.]	2	2	
14.	Mövzu. Yaxın-Şərqdə (Misir, BƏƏ, Səudiyyə Ərəbistanı) beynəlxalq turizmin inkişaf xüsusiyyətləri Plan. 1. Səudiyyə Ərəbistanda turizmin coğrafiyası 2. Misirdə turizmin coğrafiyası 3. BƏƏ-də turizmin coğrafiyası Mənbə: [1;2;3;4;5;6;8.]	2	2	
15.	Mövzu. Beynəlxalq turizm bazarında Avstraliya və Okeaniyanın mövqeyi Plan. 1. Avstraliya və Okeaniya Regionun turizm-rekreasiya potensialı və müasir vəziyyəti 2. Avstraliyanın turizm mərkəzləri 3. Okeaniyada beynəlxalq turizm Mənbə: [1;2;3;4;5;6;7;8.]	2	2	
	Cəmi: 60	30	30	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Turizm sənayesi bir çox ölkələrin iqtisadiyyatında mühüm rol oynayır. Dünyanın bir sıra ölkələrində minlərlə insanın məşğulluğunu təşkil edən və təsərrüfatın bütün sahələri ilə əlaqədə fəaliyyət göstərən, geniş maddi texniki bazaya malik olan, dayanaqlı inkişaf edən turizm sənayesi mövcuddur.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

Mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar

- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş – araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Turizm ehtiyatları və turizm potensialından səmərəli istifadə və onun formalaşmasını və inkişafının coğrafi xüsusiyyətlərini şərh edir

FTN 2 Regionlar və ölkələr səviyyəsində turizm rekreasiya ehtiyatlarının coğrafi üstünlüklərini və onların inkişaf mərhələlərini, gələcək perspektivlərini təsvir edir.

FTN 3 Turizm sahələrinin coğrafi yerləşmə prinsiplərini, turizmin istehsal və istehlak əlaqələrini və əsas rekreasiya zonalarını izah edir.

FTN 4 Daxili və beynəlxalq turizmin formalaşmasını, inkişaf mərhələlərinin və ərazi üzrə yerləşməsinin coğrafi aspektlərini təhlil edir

FTN 5 Daxili və beynəlxalq turizmin inkişaf dinamikasının, coğrafi və tarixi ehtiyatların xüsusiyyətləri ilə əlaqəli təhlil edir

FTN 6 Ölkələr üzrə turist qəbulu və turizm gəlirləri ilə müxtəlif turizm sektorlarının inkişaf modellərinin, turizmin inkişafı ilə bağlı yaranan problemlərin həlli yollarını proqnozlaşdırır.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollokvium sualları

I Kollokvium sualları

1. Fənnin predmeti. Beynəlxalq turizm ölkələr arasında əlaqələrin forması kimi
2. Beynəlxalq turizmin inkişafına təsir edən amillər
3. Beynəlxalq turizmin inkişaf səviyyəsinə görə seçilən qabaqcıl regionlar
4. Afrika, Yaxın Şərqi və Cənubi Asiyada beynəlxalq turizmin inkişaf səviyyəsi
5. Böyük Britaniyanın coğrafiyası
6. Böyük Britaniyanın turizm regionları
7. Almaniyanın coğrafiyası
8. Almaniyanın turizm regionları
9. İsveçrənin coğrafiyası
10. İsveçrənin turizm bölgələri
11. İspaniyada turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri
12. İtaliyada turizm-rekreasiya potensialı, beynəlxalq turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri
13. Yunanıstanda turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri
14. Rusiyanın turizm bölgələri
15. Özbəkistanın turizm bölgələri

II Kollokvium sualları

1. Türkiyənin coğrafiyası
2. Ankara və İstanbul turizm mərkəzləri
3. İzmir, Bursa, Ərzurum, Egey dənizi sahilləri və Aralıq dənizi sahillərində beynəlxalq turizm
4. Amerika regionunun dünya turizm bazarında reytingi, turist axınlarının dinamikası
5. ABŞ-da turizm ehtiyatları və onların mənimsənilmə xüsusiyyətləri
6. ABŞ-da turizm-rekreasiya rayonları
7. Meksikada turizm-rekreasiya ehtiyatları, ölkənin turizm bazarında mövqeyi
8. Meksikada turizm mərkəzləri
9. Afrika regionunda turizm-rekreasiya ehtiyatlarının mənimsənilməsidə regional fərqlər
Turist axınlarının dinamikası
10. Keniyanın coğrafiyası
11. CAR-nın turizm bölgələri
12. CAR-ın coğrafiyası
13. Avstraliya və Okeaniya Regionun turizm-rekreasiya potensialı və müasir vəziyyəti
14. Avstraliyanın turizm mərkəzləri

XVI. İmtahan sualları:

1. Fənnin predmeti. Beynəlxalq turizm ölkələr arasında əlaqələrin forması kimi
2. Beynəlxalq turizmin inkişafına təsir edən amillər
3. Beynəlxalq turizmin inkişaf səviyyəsinə görə seçilən qabaqcıl regionlar
4. Afrika, Yaxın Şərqi və Cənubi Asiyada beynəlxalq turizmin inkişaf səviyyəsi
5. Böyük Britaniyanın coğrafiyası
6. Böyük Britaniyanın turizm regionları
7. Almaniyanın coğrafiyası

8. Almaniyanın turizm regionları
9. İsveçrənin coğrafiyası
10. İsveçrənin turizm bölgələri
11. İspaniyada turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri
12. İtaliyada turizm-rekreasiya potensialı, beynəlxalq turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri.
13. Yunanıstanda turizmin müasir vəziyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri
14. Rusiyanın turizm bölgələri
15. Özbəkistanın turizm bölgələri
16. Türkiyənin coğrafiyası
17. Ankara və İstanbul turizm mərkəzləri
18. İzmir, Bursa, Ərzurum, Egey dənizi sahilləri və Aralıq dənizi sahillərində beynəlxalq turizm
19. Amerika regionunun dünya turizm bazarında reytingi, turist axınlarının dinamikası
20. ABŞ-da turizm ehtiyatları və onların mənimsənilmə xüsusiyyətləri
21. ABŞ-da turizm-rekreasiya rayonları
22. Meksikada turizm-rekreasiya ehtiyatları, ölkənin turizm bazarında mövqeyi
23. Meksikada turizm mərkəzləri
24. Afrika regionunda turizm-rekreasiya ehtiyatlarının mənimsənilməsidə regional fərqlər. Turist axınlarının dinamikası
25. Keniyanın coğrafiyası
26. CAR-nın turizm bölgələri
27. CAR-ın coğrafiyası
28. Avstraliya və Okeaniya Regionun turizm-rekreasiya potensialı və müasir vəziyyəti
29. Avstraliyanın turizm mərkəzləri
30. Okeaniyada beynəlxalq turizm
31. Yaponiyada beynəlxalq turizm
32. Çində beynəlxalq turizm
33. Səudiyyə Ərəbistanda turizmin coğrafiyası
34. Misirdə turizmin coğrafiyası
35. BƏƏ-də turizmin coğrafiyası

«Turizmin coğrafiyası» fənninin sillabusu - 6001003 "Coğrafiya müəllimliyi" ixtisası təhsil proqramı və təhsil planı və fənn proqramına əsasən hazırlanmışdır.

Sillabus "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (12 fevral 2026-cı il, protokol № 07).

Fənn müəllimi:

dos. Ü.A. Babayeva

Fənn müəllimi:

b/m. C.R. Əliyev

Kafedra müdiri:

dos. S.Q. Əzizov